T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

LİSEYE HOŞ GELDİN

FELSEFE

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

LİSEYE HOŞ GELDİN

FELSEFE

AĞUSTOS 2025

HOŞ GELDİNİZ

HOŞ GELDİN

Sevgili Öğrencilerimiz,

Liseye hoş geldiniz!

Liseye adım atmak, eğitim yolculuğunuzda yeni bir sayfa açtığınız bu dönemde hayatınızdaki yeni hedeflere doğru heyecanla ve emin adımlarla yol almak demektir. Lisede geçireceğiniz dört yıl, yalnızca akademik başarınızı değil aynı zamanda kişisel ve sosyal gelişiminizi de şekillendirecek bir dönem olacaktır. Bu süreçte kendinizi tanıyacak, yeteneklerinizi keşfedecek ve düşüncelerinizin olgunlaştığını göreceksiniz. Kısacası bu dört yıl, sizi hem bireysel hem de toplumsal anlamda güçlü, bilinçli ve erdemli bir insan olmaya hazırlayacaktır.

Sizden en büyük beklentimiz, bu dört yıllık süreci sadece bir üst eğitim kurumu olan üniversiteye gitmek üzere kurgulamanız değil bununla beraber iyi bir evlat, vefalı bir arkadaş, candan bir komşu, bilinçli bir vatandaş; en güzel ifadeyle "yetkin ve erdemli bir insan" olmak için kendinizi geliştirmenizdir.

Liseye başlarken okulunuza, öğretmenlerinize ve çevrenize uyum sağlamanın yanında akademik farkındalığınızı artırmanız da büyük önem taşımaktadır. Bu farkındalık, sadece eğitim hayatınızı değil aynı zamanda gelecekteki meslek hayatınızı da doğru bir şekilde yönlendirmenize yardımcı olacaktır.

Her öğrencinin kendini tanıması ve keşfetmesine imkân tanınarak ilgi, ihtiyaç, kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme sürecinin inşa edildiği Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle ilk kez tanışacaksınız ve "Liseye Hoş Geldin" kitapları aracılığı ile lisede sizleri nelerin beklediği hakkında bilgi sahibi olacaksınız. Liseye Hoş Geldin kitapları; derslerinizin içeriği ve bu derslerde faydalanmanız gereken yöntemler hakkında sizleri bilgilendirirken kitapta yer alan etkinlikler, modelin sunduğu yeniliklere uyum sağlamanızı kolaylaştıracaktır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçlarında da belirtildiği gibi Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; bilgi, beceri ve deneyimler kazanarak dünyamıza, ülkemize ve milletimize katkı sağlayan bireyler olmanızı diliyoruz.

Sizlerin hayata ve yükseköğrenime hazır, yetkin ve erdemli insanlar olarak lise öğreniminizi başarıyla tamamlamanızı temenni ediyoruz.

BU KİTAPTA NELER VAR?

BU KİTAPTA NELER VAR?

Lise yıllarınız başlıyor. Bu dönemde edindiğiniz bilgilerle yaşamınızla ilgili kararlar alıp kendinize bir rota çizeceksiniz. Artık derslerde öğrendiğiniz bilgiler daha detaylı olacak, bu da sizi daha fazla düşünmeye ve araştırmaya sevk edecektir. Lisedeki derslerle ilgili fikir sahibi olabilmeniz adına sizler için “Liseye Hoş Geldin” kitaplarını hazırladık. Her ders farklı öğrenme çıktılarına sahiptir. Bu öğrenme çıktılarını hazırlanan kitaplar vasıtasıyla görerek zihninizde lise dönemine dair bir kurgu oluşturacaksınız.

Ders çalışırken sizlerden istenen şey, bilgileri hemen öğrenmeniz ve unutmamanızdır. Bu durum derse ve dersin içeriğine göre sizleri zaman zaman zorlayabilir. Her dersin kendine özgü öğrenme stratejisi vardır. Önemli olan sizin hangi derse nasıl çalışılacağını bilmenizdir. Sizler için hazırladığımız bu kitaplarda hangi derse nasıl çalışmanız gerektiğiyle ilgili faydalı bilgiler bulacaksınız. Derslere nasıl çalışılacağını kavradığınızda öğrenme sürecini doğru bir şekilde yönetebileceksiniz.

“Liseye Hoş Geldin” kitaplarında sizlere lise müfredatında yer alan derslerle ilgili bir dizi bilgi sunulmaktadır. Öğrenmeye karşı motivasyon sağlamanız için bu bilgilere ihtiyaç duyacaksınız. Derslerin önemini kavradığınızda, konuların birbirleri ile bağlantısını fark ettiğinizde öğrenmeye karşı isteğiniz de artacaktır.

Her öğrenci başarılı olmak ister. Kitaplarda yer alan “Başarı İçin İpuçları” bölümünü inceleyerek istediğiniz hedefe ulaşmak ve başarılı olmak adına neler yapmanız gerektiğinin detaylarını öğrenip bu bilgileri kendi hayatınızda uygulayabilirsiniz.

Okul derslerinde birçok yeni bilgiyle karşılaşıyoruz. Bu yeni bilgilerin kalıcı olması ve detaylandırılması, ders harici birçok kaynaktan yararlanmayı da gerekli kılıyor. Bu kaynakların başında çevrim içi öğrenme platformları geliyor. Ancak çevrim içi kaynaklarda doğru bilgiye ulaşma noktasında birtakım sorunlarla karşılaşılabilmektedir. İşin uzmanı olmayan kişiler tarafından kaleme alınmış yazılar, güncelliğini kaybeden konular, kasıtlı olarak yanlış verilen bilgiler bu sorunların başında yer almaktadır. Bu gibi durumlar tüm çevrim içi kaynakların güvenilirliğini sorgulamamızı gerektirmektedir. Kitaplarda yer alan “Çevrim İçi Öğrenme Platformları” başlığını inceleyerek bu konu hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.

Kitaplarda yer alan bir diğer bölüm “Örnek Etkinlikler”dir. Bu bölümde geçmiş bilgilerinizi ve yorum gücünüzü kullanarak çözebileceğiniz eşleştirme, boşluk doldurma, bulmaca gibi etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler sayesinde ilk defa karşılaşacağınız derslere yönelik hazır bulunuşluk düzeyinizle ilgili fikir sahibi olabilirsiniz.

FELSEFE DERSİ

FELSEFE NEDİR?

Felsefe “bilgelik sevgisi” demektir. Bilginin peşine düşme, onu arama, düşüncelere, kavramlara açıklık getirme; sorular sorma ve fikirleri gözden geçirip varlık, bilgi ve değerler üzerinde bir görüşe varma çabasıdır.

FELSEFE DERSİNİN AMACI

Amacımız;

- Felsefe alanındaki kavram, soru ve problemleri günlük hayatla ilişkilendirerek açıklayabilmeniz,
- Günlük hayat problemlerini ve güncel konuları felsefi bakış açısıyla yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmeniz,
- Felsefi görüş ve argümanları tartışmalarda kullanabilmeniz,
- Metinleri, felsefi açıdan analiz edebilmeniz,
- Farklı düşünce, görüş ve argümanlara açık ve saygılı biçimde, etik ilkelere uygun felsefi tartışma yapabilmeniz,
- Kişisel ve toplumsal hayatınızda sorgulamalar yapabilmeniz,
- Disiplinler arası ilişkiler kurarak felsefi düşünce ortaya koyabilmenizdir.

FELSEFE DERSİNİN ÖNEMİ

Felsefe dersi sorgulama yapabilen, farklı fikirlere saygı duyan, tartışma kültürü edinen, özgün, bağımsız, eleştirel ve mantıklı düşünme ile yorumlama yeteneğine sahip, insan düşüncesindeki değişim ve gelişimin farkında olan bireyler yetiştirilmesinde büyük öneme sahiptir. Bu nitelikleri taşıyan bireylerden meydana gelen bir toplum oluşturulmasında felsefe eğitimi ve öğretiminin önemli bir yeri vardır.

Felsefe bireysel ve toplumsal yaşantımızda bizlere;

- Mantıklı, eleştirel ve sorgulayıcı düşünebilmeyi öğretir.
- Bireyin sorunlarla baş edebilmesine ve varoluşunu anlamlandırabilmesine katkı sağlar.
- Farklılıklara karşı hoşgörü ve saygı kazandırır.
- Düşüncenin temellendirilmesini sağlar.
- Dogmatik düşüncelerin sebep olduğu yanılgılardan korur.
- Toplumsal bilinçlenmeye, aydınlanmaya ve dayanışmaya katkı sağlar.
- Özgür ve yaratıcı düşünceyi destekleyerek bilinçli eylemler sergilenmesine katkı sağlar.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ ?

Anadolu'da yaşamış pek çok filozof vardır. Örneğin; Thales, Anaksimenes, Anaksimandros Aydın'da; Herakleitos İzmir'de, Aristoteles bir dönem Çanakkale'de, Epiktetos Denizli'de yaşamıştır.

Thales (Tales), bugün geometride kullandığımız Thales teoremini bulmuş ve güneş tutulmasının olacağını önceden tahmin etmiştir.

Antik Yunan düşünürü Aristoteles ilk canlı sınıflamasını yapmıştır ve mantık biliminin kurucusu olarak kabul edilir.

Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi gibi tüm dünyayı etkileyen olayların gerçekleşmesinde Batılı Aydınlanma filozoflarının büyük bir etkisi olmuştur.

Aşık Veysel ve Neşet Ertaş türküleri pek çok felsefi öge taşımaktadır.

Tasavvuf düşünürleri olan Mevlânâ, Yûnus Emre ve Hacı Bektâş Velî'nin görüşleri ahlak felsefesinde önemli bir yer tutar.

Yapay zekâ uygulamaları ve bunlara bağlı üretilen insansı robotların insan yaşamı ve değerleri üzerindeki olası etkileri felsefenin konuları arasına girmiştir.

Geometrinin temel problemlerinden biri olan Pisagor teoremini bulan ünlü Yunan düşünürü Pythagoras (Pisagor) dur.

"Düşünüyorum o hâlde varım." sözüyle de bilinen Descartes (Dekart) analitik geometrinin kurucusu ve 17. yüzyılın en önemli filozoflarından biridir.

Platon, Shakespeare, Yûnus Emre, F. Kafka, J. P. Sartre, A. Camus gibi düşünürlerin edebî bir üsluba sahip felsefi içerikli eserleri vardır.

"Kendini bil!" çağrısının ilk örneğine Antik Yunan düşünürü Sokrates'te rastlarız.

Kopernik, Galileo, Newton gibi tarihe damgasını vurmuş bilim insanlarının felsefeye önemli katkıları olmuştur.

Küresel çapta ortaya çıkan ve artmakta olan çevre sorunlarının yaşamı tehdit etmeye başlaması filozofları doğanın değeri ve korunmasına yönelik düşünmeye yöneltmiştir.

Her bir akı karasından seçerek
Varlık dağlarını delip geçerek
Düzde ben bir insan olmaya geldim.

Nimri Dede'ye ait bu dizeler felsefeyle ilgili sizlere neler çağrıştırmaktadır?

Wittgenstein, ünlü benzetmelerinden birinde, insanın bu dünyadaki durumunu bir şişe içindeki sineğin durumuna benzetmiştir. Ona göre şişenin içine sıkışmış olan sinek, şişeden nasıl çıkacağını bilmez.

İşte felsefe sineğe şişeden nasıl çıkacağını göstermektir.

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

10. Sınıf

- Felsefenin Doğası
- Felsefe, Mantık ve Argümantasyon
- Varlık Felsefesi
- Bilgi Felsefesi
- Ahlak Felsefesi
- Estetik ve Sanat Felsefesi
- Siyaset Felsefesi
- Din Felsefesi
- Bilim Felsefesi

11. Sınıf

- Çevre Sorunları ve Felsefe
- Teknoloji ve Hayat
- Akıl ve İnanç
- Edebiyat ve Felsefe
- Hayatın Anlamı
- Hukuk ve Felsefe

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

FELSEFE DERSİ 10. SINIF ÜNİTE DAĞILIMI TABLOSU

10. SINIF	1	**FELSEFENİN DOĞASI** • Felsefenin Anlamı • Felsefi Düşüncenin Gelişimi • Felsefi Düşüncenin Özellikleri • Felsefi Sorunun Temel Özellikleri • Felsefenin Diğer Alanlarla İlişkisi • Felsefenin Bireysel ve Toplumsal İşlevi
	2	**FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON** • Düşünme ve Dil İlişkisi • Mantık ve Argümantasyonun Temel Kavramları • Argümantasyonun Yapısı
	3	**VARLIK FELSEFESİ** • Varlık Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Varlık Felsefesinin Temel Problemleri (Varlığın Var Olup Olmadığı, Varlığın Ne Olduğu)
	4	**BİLGİ FELSEFESİ** • Bilgi Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Bilgi Felsefesinin Temel Problemleri (Bilginin İmkânı, Kaynağı ve Doğruluk Ölçütleri)
	5	**AHLAK FELSEFESİ** • Ahlak Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Ahlak Felsefesinin Temel Problemleri (Evrensel Ahlak Yasasının İmkânı Özgürlük-Sorumluluk İlişkisi)
	6	**ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ** • Estetik ve Sanat Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Estetik ve Sanat Felsefesinin Temel Problemleri (Güzellik ve Ortak Estetik Yargıların İmkânı)
	7	**SİYASET FELSEFESİ** • Siyaset Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Siyaset Felsefesinin Temel Problemleri (Devletin Kökeni, İktidarın Kaynağı ve Meşruiyeti, İdeal Düzen ve Ütopyalar)
	8	**DİN FELSEFESİ** • Din Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Din Felsefesinin Temel Problemleri (Tanrı'nın Varlığına İlişkin Görüşler, Tanrı'nın Varlığına Yönelik Kanıtlamalar, Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu, Ruhun Ölümsüzlüğü)
	9	**BİLİM FELSEFESİ** • Bilim Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları • Bilim Felsefesinin Temel Problemleri (Bilimin Ne Olduğu, Bilimin Yöntemi)

FELSEFE DERSİ 11. SINIF ÜNİTE DAĞILIMI TABLOSU

11. SINIF	1	**ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE** • Çevre ile İlgili Problemler (Çevrenin Tahribatı, Çevre Kirliliği, Küresel Isınma, Sürdürülebilirlik) • Çevre Etiği (İnsan Merkezci Etik, Canlı Merkezci Etik, Çevre Merkezci Etik)
	2	**TEKNOLOJİ VE HAYAT** • Teknoloji ve İnsan Hayatı • Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler (Ontolojik Anlam Kaybı, Yabancılaşma, Zaman- • Mekân Algısı ve Sanal Evren) • Teknoloji Bağlamında Aksiyolojik Problemler (Güvenlik Sorunları, Değerlerin Tahribatı, Ahlaki Eylemin İmkânı)
	3	**AKIL VE İNANÇ** • Akıl-İnanç İlişkisine Yönelik Felsefi Görüşler
	4	**EDEBİYAT VE FELSEFE** • Dil, Edebiyat ve Felsefe İlişkisi • Edebî Unsurlara Felsefi Bakış
	5	**HAYATIN ANLAMI** • Mutluluk ve Hayat İlişkisi • Varoluş ve Kendi Olma
	6	**HUKUK VE FELSEFE** • Hukukun Gereği ve Önemi • Hukukun Kaynağı [Doğal (Tabii) Hukuk, Pozitif Hukuk] • Ahlak-Hukuk İlişkisi

FELSEFE DERSİNE NASIL ÇALIŞMALIYIM?

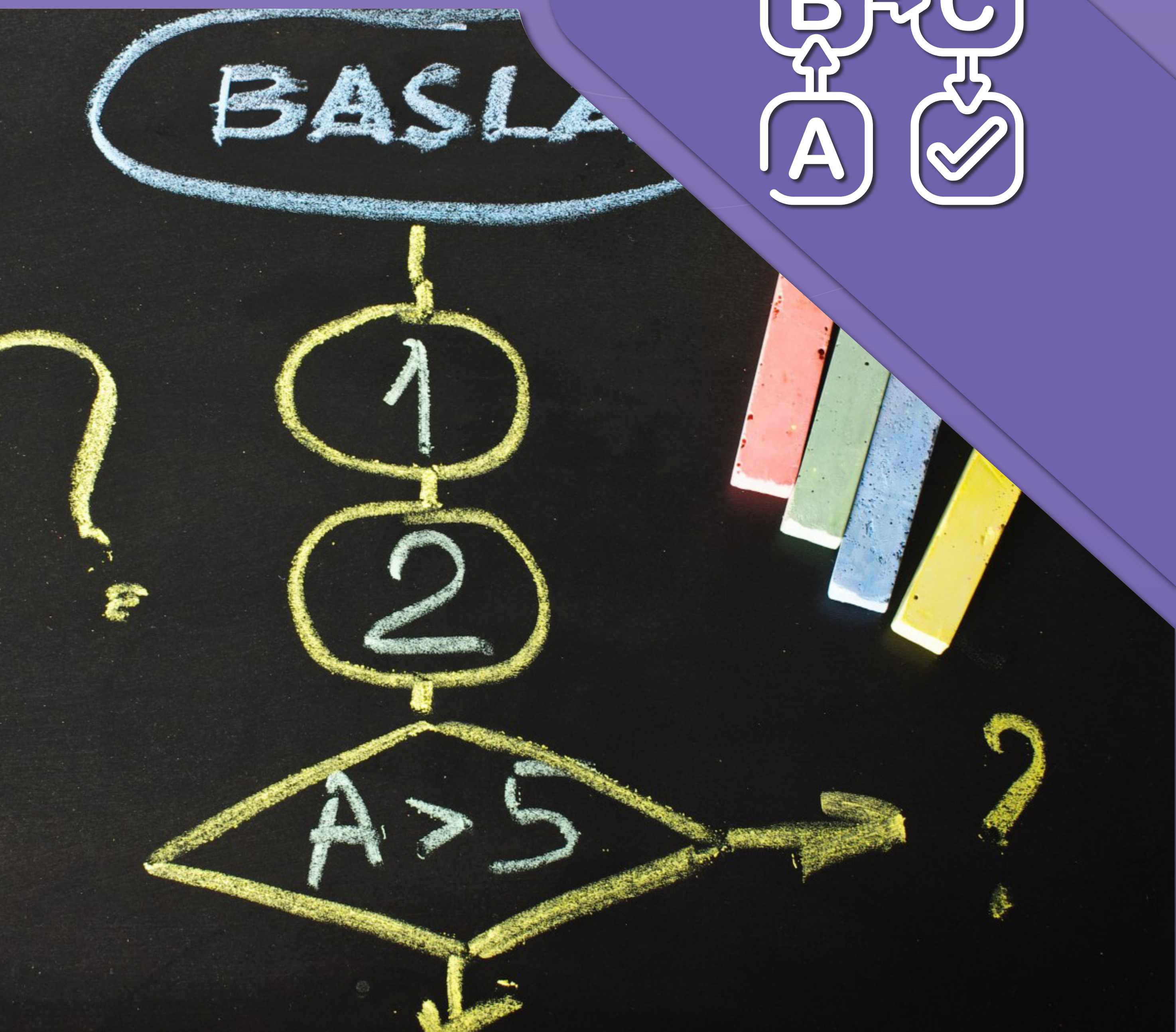

ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

- Felsefe dersi soyut düşünebilme, konulara eleştirel ve sorgulayıcı yaklaşabilme, ele alınan sorularla tartışma ve akıl yürütebilme becerilerine yönelik bir derstir. Ortaya atılan fikirlerin gerekçelendirilmesi, örneklerle açıklanması ve temellendirilmesi çok önemlidir. Bunun için felsefi kavramlara hâkim olmak gerekir.

- Bir felsefe sözlüğünden kavramların anlamlarını öğrenebilir, bunları not edebilir ve ders içi etkinliklerde bu kelimeleri kullanabilirsiniz.

- OGM Materyal sitemizde yer alan “Canlı Felsefe Sözlüğü” ile bu kavramların anlamlarını açık ve sade bir anlatımla akademisyenlerden dinleyebilirsiniz.
https://ogmmateryal.eba.gov.tr/felsefe-sozlugu

- Düzenli not tutmak, sınıf içi etkinliklere katılmak, soru sormak, kendi fikirlerinizi tutarlı bir biçimde dile getirmek, felsefi içerikli eserlerle okumalar yapmak felsefe dersinde başarınızı artıracaktır.

- Merak etmek ve bilginin peşine düşmek felsefe için vazgeçilmezdir. Örneğin bir filozof olan Thales ile ilgili "Kimdir? nerede yaşamıştır, neler yapmıştır, felsefe dünyasına katkısı nedir?" ya da "Felsefe bilim midir? Olması gerekir mi?" gibi sorular sorarak merak ettiğiniz bilgilerin peşine düşebilir ve öğrenme yaşantınızı zenginleştirebilirsiniz. Böylece “felsefe yapma”ya adım atmış olabilirsiniz.

- Bir coğrafya atlasından yararlanarak filozofların yaşadıkları yerleri tanıyabilirsiniz.

- Kendinize bir okuma listesi yapabilirsiniz. Bu konuda ders öğretmeninizden yardım alabilir ya da ders kitaplarının kaynakça bölümlerine bakabilirsiniz.

- Her yıl düzenlenen Felsefe Olimpiyatları’nda dereceye giren öğrencilerin makalelerini okuyabilirsiniz.

- Romanlar, hikâyeler, şiirler, şarkılar, türküler, deyimler, atasözleri, mimari eserler, günlük konuşmalar, TV programları, gazeteler, dergiler, belgeseller, filmler, sosyal medya, vb. kaynaklardan günlük yaşamınızda felsefenin izlerinin peşine düşebilir, felsefi fikirler bulabilirsiniz.

- İlk derslere hazırlık için Nermi Uygur’un “Bir Felsefe Sorusu Nedir?” isimli makalesini, M. Bochenski'nin “Felsefece Düşünmenin Yolları” kitabını okuyabilirsiniz.

- Şu sorular üzerinde düşünebilirsiniz: “Zaman nedir?” sorusu mu yoksa “Okula zamanında yetiştin mi?” sorusu felsefe ile ilgilidir? “Varlık var mıdır?”, “Doğru bilgi mümkün müdür?", “Bilimin değeri nedir?”, “İyi ve kötünün ölçütü nedir?", “Ben kimim?”, "İdeal devlet düzeni olabilir mi?”, “Güzel nedir?" “İnsanın çevreye karşı ahlaki sorumluluğu var mıdır?”, “İnsanın kendine yabancılaşmasında veya keşfetmesinde teknolojinin rolü var mıdır?”, “Edebî eserler felsefi midir ya da felsefi eserler edebî midir?”, “Hayatın bir amacı var mıdır?”, “Kural ve yasalar olmadığında kişisel özgürlük nasıl korunabilir?”

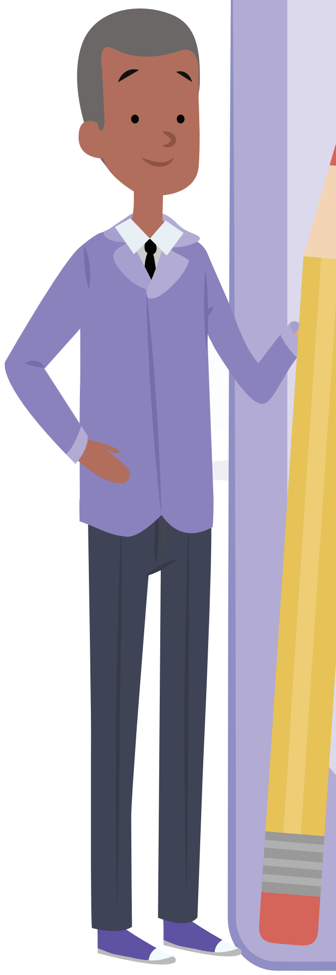

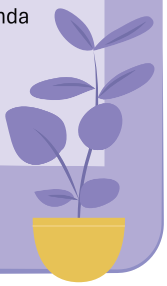

BAŞARI İÇİN İPUÇLARI

Hepimiz başarılı olmak isteriz. Liseye yeni başlayan bir öğrenci olarak daha önce başarının tadına varmış olun ya da olmayın okul hayatında yeni bir sayfa açtınız ve bu sayfayı nasıl yazacağınız sizin elinizde. Unutulmamalıdır ki bu konu bazen de kafa karıştırıcı olabilir. Başarılı olmayı istiyor ve hedefliyorsunuz ama bunu nasıl yapacağınızı bilmiyor ve kendinizi kaygılı hissediyor olabilirsiniz. Merak etmeyin, yalnız değilsiniz. Şimdi size başarılı olmak için bazı ipuçları vereceğiz:

- **Etkin dinleme:** Başarılı olmanın altın anahtarına "dinleme" diyebiliriz. Okulda derste anlatılan bilgileri dikkatlice dinlemeniz önemlidir. Derslere aktif katılıp soru sormak, söz alıp düşüncelerinizi paylaşmak dersi daha iyi anlamanıza yardımcı olacaktır. Ayrıca öğrenme derste başladığından dinlediğiniz dersi daha sonra tekrar etmek işinizi kolaylaştıracaktır.

- **Planlı çalışma:** Derslerde başarılı olmak için planlı çalışmak gerekmektedir. Planlı çalışma dediğimizde aklımıza kaçta yatıp kaçta kalktığımızı, hangi saatlerde yemek yiyip ders çalıştığımızı, ne zaman mola vermemiz gerektiğini gösteren katı bir çalışma programı gelmemelidir. Planlı çalışma kişinin kendini iyi tanıması ile başlar. Hangi derslerde daha başarılısınız, hangisinde daha fazla gayret göstermeniz gerekiyor, çalışma stiliniz hangisi (yazarak, okuyarak vb.) gibi sorulara önceki çalışma zamanlarınızı da düşünerek cevaplar bulmaya çalışın. Daha sonra kendinize uygun günlük veya haftalık bir ders çalışma programı düzenleyerek ve programa sadık kalarak her derse çalıştığınızdan emin olun. Bu programın içine ödevleri ve kitap okumayı da eklemeyi ihmal etmeyin.

! Birkaç saatlik düzenli çalışma, sabaha kadar süren stresli bir çalışmadan çok daha verimli olacaktır.

- **Düzenli tekrar yapma:** Öğrendiğiniz bilgilerin kalıcılığını artırmak için bilgilerin belirli aralıklarla tekrar edilmesi gerekir. Okulda dinlediğiniz dersleri eve gelip ders çalışmaya başladığınızda mutlaka tekrar etmelisiniz. Buna günlük tekrar diyebiliriz. Bir de o hafta öğrendiğiniz bilgileri hafta sonu ders çalışırken tekrar etmelisiniz. Buna da haftalık tekrar diyebiliriz. Haftalık tekrardan sonra o konularla ilgili sorular çözmek de bilgilerin kalıcılığını artıracaktır.

! Tekrar edilmeyen bilgi unutulabilir!

- **Hangi derse nasıl çalışacağını bilmek:** Her dersin kendine özgü konuları varken hepsine aynı biçimde çalışmak başarılı olmanızı zorlaştırabilir. Bazı dersleri yazarak, not alarak çalışabilir bazı dersleri ise daha fazla soru çözerek, pratik yaparak çalışabilirsiniz. Bu konuda öğretmenlerinizden yardım isteyebilirsiniz. Ders çalışırken kaynakları etkin kullanmak da önemlidir. Ders kitapları, internet kaynakları, kütüphaneler gibi birçok alternatif kaynak mevcuttur ve derslerin/konuların içeriğine göre size yardımcı olacak kaynaklar da değişecektir.

- **Hedef belirlemek:** Başarılı olmayı istemekle birlikte bunu ne için istediğimizi de bilmemiz gerekir. Hedef belirlemek uzun bir süreçtir ve henüz 9. sınıfta hayatınızın geri kalanını etkileyecek bir hedef belirmek istememeniz ya da buna karar verememeniz oldukça normal karşılanabilir. Bu nedenle daha kısa vadede gerçekleştirebileceğiniz şeyleri hedeflemek sizin başarıya yönelik motivasyonunuzu artıracaktır. Örneğin sevdiğiniz dersten tam puan almak veya proje ödevinizi bitirmek gibi.

- **Uyku düzeni:** Hepimizin temel biyolojik gereksinimleri vardır ve uyku da bu ihtiyaçların başında gelmektedir. Yapılan araştırmalar uyku düzeni ve başarılı olmak arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu kanıtlamıştır. Yeterli sürede gece uykusu ihtiyacınızı giderdiğinizde bu durum başarınızı da olumlu yönde etkileyecektir. Uyku düzeniniz bozulduğunda (az uyumak, fazla uyumak, gece uykusunda geçirilen sürenizin az oluşu, uyku aralığının devamlı değişmesi gibi durumlar) okula geç kalabilir, sabah ilk birkaç dersi anlamakta zorluk yaşayabilir, verimli ders çalışamayabilirsiniz. Ayrıca beden ve ruh sağlığınız için de uykunuzun yeterli ve düzenli olması gerekir.

- **Beslenme düzeni:** Uyku düzeninizin başarınıza etkisi olduğu gibi beslenme düzeninizin de etkisi vardır. Yeterli ve dengeli beslenmeniz, tüm besin gruplarını tüketmeniz, sabahları kahvaltı yapmanız sağlığınız ve başarınız için gereklidir. Bu dönemde farklı beslenme programlarını deneyimlemek isteyebilirsiniz. Uzman desteğine başvurmadan beslenme düzeninizde yapacağınız bu değişiklikler sizin ders başarınızı da olumsuz yönde etkileyecektir.

- **Ders dışı etkinlikler:** Okul başarısında derslerdeki başarının etkisi büyük olsa da tek ölçüt bu değildir. Ders dışı etkinliklerle de ilgilenmeniz sizin çok yönlü gelişiminize katkı sağlayacaktır. Örneğin okuldaki kulüplere katılmak, sporun veya sanatın bir dalı ile ilgilenmek, yürüyüş yapmak, doğada zaman geçirmek gibi etkinlikler ilgilerinizi keşfetmenize yardımcı olacaktır.

- **Arkadaş ilişkileri:** Gününüzün büyük bir kısmında okulda arkadaşlarınızla beraber olacaksınız. Arkadaşlarınızla derslerde, ders aralarında hatta bazen okul çıkışı da zaman geçireceksiniz. Bu nedenle arkadaş seçimi yaparken kendi ilgilerinize yakın ilgilere sahip, benzer hedeflerinizin olduğu, okul ile bağları güçlü arkadaşlar tercih etmeniz kaliteli zaman geçirmeniz için önemlidir. İçinde olduğunuz arkadaş grubu sosyal aktiviteleriniz için önemli olduğu kadar dersleriniz için de önemlidir. Bazen derslerde öğretmenlerinizden daha zor anladığınız konuları arkadaşınızın anlatmasıyla daha kolay öğrenebilirsiniz.

Yukarıda sıralanan başarı ipuçlarından daha da önemli bir ipucu vardır: Kendinize güvenin. Kişinin kendine inanması başarısı için atacağı en büyük adımdır. Kendinize inandığınız, sorumluluklarınızı bildiğiniz sürece yaşayacağınız başarısızlıklar da sizin gelecek başarılarınız için öğretici birer deneyim olacaktır.

ÇEVRİM İÇİ ÖĞRENME PLATFORMLARI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN SAĞLANAN DİJİTAL PLATFORMLAR

Öğrenmelerinizi okulda tamamladıktan sonra, kendi öğrenme amacınızı belirleyerek planlı tekrarlar yapmak, sizi aktif bir öğrenen yapar. Dijital dünyayı okul dışında sadece eğlence amaçlı kullanmanın ötesine geçerek öğrenme deneyimlerinizi artıracak fırsatlar oluşturabilirsiniz. Bu da, hem kendi kendinize öğrenme sorumluluğunuzun gelişmesine yardımcı olurken hem de yüzyılımızın en önemli becerilerinden biri olan hayat boyu öğrenmenin altın anahtarını elinize verir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, gelecekte yeni durumlara uyum sağlayan, teknolojinin üreticisi ve yöneticisi olan, dijital yetkinliğe ve hayat boyu öğrenme kültürüne sahip bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu kapsamda OGM Materyal, EBA, uzaktan eğitim ve sertifika programları, ÖDS, DİYALEKT gibi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan platformlar ile öğrenmelerinizi çeşitlendirebilir ve zenginleştirebilirsiniz.

Bu platformlardan lise öğreniminiz süresince farklı şekillerde faydalanabilirsiniz:

- Öğrendiklerinizi pekiştirebilir,
- Eksik öğrenmelerinizi tamamlayabilir,
- Sınavlara hazırlanabilir,
- Farklı kaynaklara erişim sağlayabilir,
- Yabancı dil öğreniminizi ilerletebilir,
- Kendi öğrenme hızınızda öğrenebilir,
- Kendi öğrenme sorumluluğunuzu geliştirebilirsiniz.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından lise kademesindeki tüm sınıf düzeylerindeki (hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan platformlar ve bu platformların içerikleri ile ilgili detaylar aşağıda listelenmiştir.

A) MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DİJİTAL PLATFORMLARI

1. MEBİ

MEBİ Bireysel Öğrenme Platformu; öğrencilerin derslerini pekiştirmelerine, konu tekrarlarını istedikleri zaman gerçekleştirebilmelerine ve kendi öğrenme süreçlerini yönetebilmelerine imkân sağlamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan içerikleri okul dersleri modülünde öğrencilerle buluşturan MEBİ, öğrencilerin okulda öğrendiklerini pekiştirmelerine ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Özellikle YKS hazırlık sürecinde öğrencilere kapsamlı destek sunan platformda geniş bir video havuzu, ayrıntılı konu özetleri, raporlar, rehberlik videoları, interaktif testler ve zengin bir soru bankası bulunmaktadır. Böylece öğrencilerin sınav hedeflerine ulaşmaları kolaylaştırılırken ek kaynak ihtiyacı giderilmektedir. Ayrıca MEBİ, bireysel öğrenme algoritması aracılığıyla öğrencilere eksik veya geliştirilmesi gereken konular hakkında geri bildirimler sağlamakta ve kişiye özel çalışma planları sunmaktadır. Platformun önemli özelliklerinden biri olan Adaptif Test Ekranı, öğrencilerin soru çözme performansını sürekli olarak değerlendirerek onlara seviyelerine uygun sorular yöneltmektedir. MEBİ Bireysel Öğrenme Platformu, YKS Hazırlık, Okul Dersleri, Deneme/Yazılıya Hazırlanıyorum, Çalışma Planı, Raporlama, Rehberlik ve Takibimdekiler adıyla 7 modül içermektedir. Modüllerde, 1200'ün üzerinde ders anlatım videosu, 70'in üzerinde dijital kaynak kitap, 1200'ün üzerinde konu özeti ve 70 binin üzerinde soru bulunmaktadır. (mebi.eba.gov.tr)

2. OGM MATERYAL

Etkileşimli ders kitaplarına, çalışma defterlerine, videolu konu anlatımlarına ve konu özetlerine kayıt gerektirmeden erişim imkânı sunan bir sitedir. Ayrıca OGM materyal sitesinde lise öğrenmelerinizi zenginleştirmenizi, yazılılarınıza ve üniversite sınavlarınıza hazırlanmanızı sağlayacak soru bankaları, soru çözüm videoları, pekiştirme testleri, konu anlatımları ve özetleri yer almaktadır. Site, kolay ara yüzü ile lise kademesindeki her sınıf düzeyine, her derse, her üniteye uygun ücretsiz çok sayıda yardımcı kaynağa erişim sağlamaktadır. (ogmmateryal.eba.gov.tr)

3. EBA

Sınıf seviyeleri ve farklı öğrenme stillerine uygun e-içeriklerden (ders kitapları, videolu ders anlatımları, interaktif oyunlar) faydalanabileceğiniz bir sitedir. Kendinize ait sayfanızda performansınızı görüntüleyebilir, pekiştirmeniz gereken konu veya ünite ile ilgili bilgi edinebilirsiniz. Çalışmalarınızı öğretmen veya arkadaşlarınızla paylaşabilir, geri dönütleri takip edebilirsiniz. Sitedeki kaynakları bilgisayarınıza indirebilir veya çıktı alabilirsiniz. (eba.gov.tr)

> **!** eba.gov.tr adresinde sağ üst köşede yer alan "Hızlı Erişim" sekmesini kullanılarak da "OGM Materyal" sitesine erişim sağlanabilmektedir.

> **!** OGM Materyal sitesinde bulunan kaynakları indirebilir veya bu kaynakların çıktısını alabilirsiniz.

4. ÖDS

Konu pekiştirmek için gerekli kaynağa (ders kitapları, çoktan seçmeli soru, ders anlatım videoları, soru çözüm videoları) erişim imkânı sunan bir sitedir. Okul dersleri ve sınava hazırlık modüllerinden lise öğreniminiz boyunca faydalanarak düzenli ders çalışma ve sınavlarda başarının anahtarı olan konu tekrarı alışkanlıklarınızı geliştirebilirsiniz. (ods.eba.gov.tr)

5. DİYALEKT

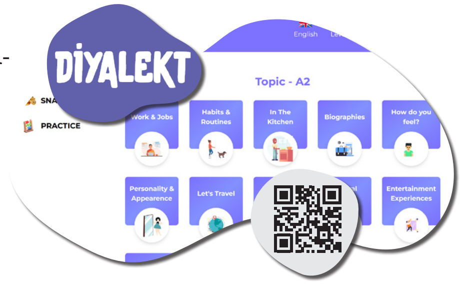

Yabancı dil seviyenize uygun sesli kitaplar, şarkılar dinleyebilir; çizgi filmler, belgeseller ve animasyonlar izleyebilirsiniz. Sitede geçireceğiniz zamanın sıklığına bağlı olarak yabancı dil öğrenme hızınızı artırabilirsiniz. Performansınızı takip ederek ilerleme düzeyinize uygun içeriklerle yabancı dil öğreniminizi etkili ve eğlenceli hâle getirebilirsiniz. (diyalekt.eba.gov.tr)

6. E-YAYGIN

Hızla ilerleyen teknoloji dünyasına ve okul dışı faaliyetleriniz (kurs, seminer vb.) ile uyum sağlamaya şimdiden başlayabilirsiniz. Kurslardan faydalanarak hem kendiniz hem de kendi yapabileceklerinizle ilgili deneyimler yaşayarak lisenin ileri kademelerinde kendinize en uygun mesleği seçme fırsatı yakalayabilirsiniz. Siteyi ziyaret ettiğinizde yabancı dil, bilgisayar, muhasebe, cilt bakımı, modelistlik, turizm ve otelcilik, resim, müzik, yüzme, aşçılık, din eğitimi, el sanatları teknolojisi ve daha birçok sertifikalı eğitim imkânına başvuru yapabilirsiniz. (e-yaygin.meb.gov.tr)

B) MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MOBİL UYGULAMALARI

Zaman ve yer fark etmeden Android ve İOS uyumlu ücretsiz mobil uygulamalarımız uygulama mağazalarından indirilebilir.

1. MEBİ

YKS'ye ve okul derslerine yönelik hazırlanan hazırbulunuşluk testi, konu anlatım videosu, konu anlatım özeti, örnek sorular, çıkmış sorular ve kendinizi ölçmenizi sağlayacak değerlendirme testlerinden oluşmaktadır. MEBİ'de yer alan çalışma planım, raporlarım, deneme/tarama/yazılı, rehberlik modülleri ile kendi gelişim sürecinizi grafikler yardımı ile görebilir, analiz edebilirsiniz ve eğitim sürecinizi yeniden yapay zeka desteği ile şekillendirebilirsiniz.

2. DERSLER CEPTE

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan ders özetlerine, ders anlatım videolarına ve soru bankalarına erişebilirsiniz.

3. DÖRT DÖRTLÜK KONU PEKİŞTİRME TESTLERİ

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan ders özetlerine, ders anlatım videolarına ve soru bankalarına erişebilirsiniz.

4. 3 ADIM SORU BANKASI

3 Adım TYT-AYT-YDT Soru Bankaları içinde yer alan tüm sorulara ve soruların videolu çözümlerine erişim sağlayabilirsiniz.

5. OGM MATERYAL SORU BANKASI

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan soru bankası ve videolu çözümlerine erişebilirsiniz.

C) ÇEVRİM İÇİ KURSLAR

1. BTK AKADEMİ

BTK Akademi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun hazırladığı bilgi ve teknoloji konusunda kendini geliştirmek isteyen tüm vatandaşlarımızın faydalanabileceği bir platformdur. Akademinin içerisinde çevrim içi eğitimlerin yanı sıra yüzyılın teknolojilerine göre geliştirilmiş sınıf içi eğitimler de bulunmaktadır. Programa e-devlet şifresi ile giriş yapılması gerekmektedir. (btkakademi.gov.tr)

2. HEMBA

Millî Eğitim Bakanlığınca hizmete sunulan Halk Eğitim Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA), kurs merkezlerine gitmeye gerek kalmadan uzaktan eğitim aracılığı ile kişisel veya mesleki gelişiminize katkıda bulunabilecek kurslara kaydolabilir ve tamamladıktan sonra sertifika almaya hak kazanabilirsiniz. Sisteme e-devlet şifresi ile giriş sağlanabilir. (hemba.gov.tr)

3. BİLGEİŞ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) tarafından hazırlanan platformdan, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili mesleki ve kişisel gelişimlerine çevrim içi dersler/kurslar vasıtasıyla katkı sağlamak isteyen tüm vatandaşlar ücretsiz faydalanabilir. Sisteme giriş için kayıt olmak gereklidir. (bilgeis.net)

4. EDX

İş arayanlar, profesyoneller, öğrenciler, öğretmenler, evde eğitim görenler, yüksekokul ya da üniversite için hazırlık yapanlar, yeteneklerini geliştirmek isteyen herkes için çevrim içi açık dersler sunan bir platformdur. Sisteme ücretsiz kaydınız tamamladıktan sonra giriş yapabilirsiniz. (edx.org)

ÖRNEK ETKİNLİKLER

FELSEFEYİ TANIYALIM

FELSEFENİN DOĞASI

Felsefe (philosophia), **sevmek (philia)** ve **bilgelik (sophia)** sözcüklerinin birleşiminden türemiştir ve "bilgelik sevgisi" anlamına gelir.

Felsefenin tek bir tanımı yoktur. Ne kadar filozof varsa o kadar farklı felsefe tanımı vardır. Birbirinden farklı birçok felsefe tanımı olmasının nedeni problem alanının genişliğidir.

Felsefe, insanın akıl ve düşünme yoluyla sorunları veya gerçekliği kavramaya yönelip dünyayı ve kendi varoluşunu anlamaya çalışan bütüncül bir bakış açısı oluşturması anlamına gelir.Düşüncelerini tutarlılık içinde dile getiren ve bu düşüncelere dayalı felsefi sorular sorabilen kimselere filozof denir.

Felsefenin sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılımlı ilerleme; eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma özellikleri vardır.

Felsefi düşünce, Antik Yunan'da sistematik bir hâle gelmiştir. İlk Çağ medeniyetlerinden Sümer, Mezopotamya, Mısır, Çin, Hint ve İran medeniyetlerinin de felsefi düşüncenin oluşum ve gelişiminde etkisi olmuştur.

Thales, Anaksimandros, Anaksimenes, Anaksagoras, Herakleitos, Ksenofanes, Epiktetos, Diogenes, Lukianos, Aristoteles, Kleanthes MÖ 6-MS 2. yüzyılda Anadolu'da yaşamış filozoflardır.

Felsefe tarihi Thales ile başlar. Çünkü ilk defa 'Evrenin ana maddesi nedir?' sorusunu soran ve buna sistemli, akla dayalı bir yanıt veren düşünür Thales'tir.Ana madde (arkhe) problemi felsefe tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu soruya cevap arayan filozoflara doğa filozofları adı verilir.

Felsefe terimini ilk kullanan düşünür Pythagoras'tır (Pisagor).

Felsefe bireysel yaşantımızda eleştirel ve sorgulayıcı bir bakış açısıyla düşünebilmeyi sağlar. Bireyin kendi varoluşunu anlamlandırmasına yardımcı olur.

Toplumsal bilinçlenme ve aydınlanmaya katkı sağlar, etik ilkeler ve değerler konusunda uzlaşı oluşturulmasını destekler.

FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Mantık ve argümantasyonda kullanılan bazı temel kavramları tanıyalım:

Mantık: Doğru ve tutarlı düşünme türüdür.

Özdeşlik: Bir şeyin kendisiyle aynı olmasıdır. Örneğin "Kalem, kalemdir."

Çelişmezlik: Bir önermenin hem doğru hem de yanlış olamayacağını belirten akıl ilkelerinden biridir. Örneğin "Sıvı hem akışkandır hem akışkan değildir."

Üçüncü Hâlin İmkânsızlığı: Bir önermenin ya doğru ya da yanlış olması durumudur. Örneğin "Kapı ya açıktır ya da kapalıdır."

Yeter-Sebep İlkesi: Tüm nesne ve varlıkların bir nedeni olduğunu ve nedensiz hiçbir şeyin var olamayacağını belirten ilkedir. Örneğin "Sabahın olması için güneşin doğması yeterlidir."

Önerme: Doğru ya da yanlış değeri alabilen yargı bildiren cümledir.

Tümdengelim: Tümel bir önermeden tümel bir önermeyi ya da tümel bir önermeden tikel önermeyi çıkaran akıl yürütme yoludur.

Örneğin; Bütün cisimler yer kaplar.

Dünya bir cisimdir.

O hâlde Dünya da yer kaplar.

Tümevarım: Tek tek olgulardan ya da tikel önermeden genel ve tümel bir önermeye ulaşılan akıl yürütme biçimidir.

Örneğin; X bir sporcudur ve antrenman yapar.

Y bir sporcudur ve antrenman yapar.

Z bir sporcudur ve antrenman yapar.

O hâlde bütün sporcular antrenman yapar.

Analoji: En az bir ortak özelliği bulunan iki nesne arasında ya da iki önerme arasında kurulan ilişkiden; birinde bulunan başka bir özelliğin diğerinde de bulunduğu sonucunun çıkarılmasını içeren akıl yürütme biçimidir.

Örneğin; Matematik ve geometri formüllere dayalı derslerdir.

Öğrenciler matematik dersine çalışmaktan keyif alırlar.

O hâlde öğrenciler geometri dersine çalışmaktan da keyif alırlar.

VARLIK FELSEFESİ (ONTOLOJİ)

Felsefenin var olanın nitelikleri, oluşu, özü ve değişimi gibi problemlerine cevap arayan alanıdır.

İlk nedenlerin ve değişmeden kalan varlıkların özünü konu edinen metafiziğin sözcük anlamı "fizik ötesi" dir.

Real (gerçek) varlık: İnsan zihninden bağımsız olan, duyu organları ile algılanabilen, zaman ve mekânda olan varlıklardır. Taş, masa, ağaç...

İdeal (düşünsel) varlık: Dış dünyada yer almayan, duyumsanamayan, insan zihnine bağlı olan varlıklardır. Pi sayısı, Kafdağı...

Varlık var mıdır? sorusu varlık felsefesinin en temel sorusudur.

Nihilizm, gerçek anlamda "var" denilebilecek bir varlığın olmadığını savunan yaklaşımdır.

Realizm, varlığın var olduğunu kabul eden yaklaşımdır.

Töz, bütün varlıkların, değişimlerin, oluşumların temelinde olan ancak kendisi başka bir şey tarafından meydana getirilmemiş olandır.

BİLGİ FELSEFESİ (EPİSTEMOLOJİ)

Bilgi, özne ile nesne arasında kurulan bağ sonucu elde edilen üründür.

Felsefede insan bilgisini, bu bilginin olanağını, sınırlarını ve kaynağını araştıran disipline epistemoloji ya da bilgi felsefesi denilmektedir.

Gerçeklik; nesne, durum veya olayların varlığını belirten bir kavramdır.

Doğruluk ise yargıların ya da bilginin gerçeğe uygunluğu ile ilgili bir kavramdır. Kömür gerçekliktir, "kömür siyahtır' yargısı doğruluktur.

Doğru bilgi mümkün müdür? sorusu bilgi felsefesinin en temel sorusudur.

Septisizm (şüphecilik), insan zihninin kesin ve doğru bilgilere ulaşamayacağını savunur.

Dogmatizm, doğru bilginin mümkün olduğunu savunan yaklaşımdır.

Bilginin kaynağı ile ilgili görüşler in temel iddiaları şöyledir:

- **Rasyonalizm (Akılcılık):** "Bilginin kaynağı akıldır ve doğru bilgi ancak akılla elde edilir."
- **Empirizm (Deneycilik):** "İnsan zihni doğuştan boş bir levha (tabula rasa) gibidir, insanın deneyimi sayesinde bilgi edinilir."
- **Kritisizm (Eleştiri Felsefesi):** "Bilginin kaynağı hem akıl hem deneydir."
- **Entüisyonizm (Sezgicilik):** "Doğru bilgiye özel bir yeti olan sezgi ile ulaşılabilir."

Ahlak felsefesinde Aristoteles'in "altın orta" düşüncesini temsil eden bir görsel

AHLAK FELSEFESİ

Ahlak Felsefesi (Etik), felsefenin ahlakla ilgilenen, ahlaki ilkeler üzerine düşünceler yürüten dalıdır.

Ahlak felsefesinin bazı temel kavramları:

İyi: Ahlaki olarak yapılması beklenen eylemlerdir.

Kötü: Ahlaki olarak yapılmaması gereken davranışlardır.

Özgürlük: Kişinin akıl ve iradesiyle bir davranışı bilinçli olarak seçebilmesidir.

İrade: İnsanın doğal eğilimleri karşısında karar verebilme yetisidir.

Sorumluluk: Bireyin ahlaki olarak davranışlarının sonuçlarını üstlenebilmesidir.

Ahlaki eylem: Ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilebilen eylemlerimizdir.

ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Sanat felsefesi; sanatın ne olduğunu sorgulayan, sanatçının etkinliğini inceleyen felsefe dalıdır. Sanatı tüm yönleriyle ele alan felsefi bir disiplindir.

Estetik, güzelliği konu edinir. Doğada ve sanattaki her tür "güzel" estetiğin konusu içine girebilir.

Sanat felsefesi sadece sanattaki güzelliği inceleme konusu yapar. Bu açıdan estetik, sanat felsefesini de kapsayan daha geniş bir alandır. Sanat felsefesi estetiğin bir alt dalıdır.

SİYASET FELSEFESİ

Felsefenin siyaseti oluşturan yapıyı, egemenliğin ve iktidarın kaynağını anlamaya çalışan öneri sunmayı da hedefleyen disiplinidir.

Siyaset felsefesinin bazı temel kavramları şunlardır:

Birey: Bir toplumun üyesi olan, belirli hakları olan insandır.

Toplum: Temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir araya gelmiş, ortak bir kültürü paylaşan insanların oluşturduğu topluluktur.

Devlet: Toplum üzerinde yönetim ve denetim gücüne sahip siyasi örgütlenme biçimidir.

İktidar: Halkı yönetme gücüne sahip olan kişi ya da gruplardır.

Hak: Hukukun bireylere tanıdığı yetkidir.

Hukuk: Toplum içerisinde uyulması zorunlu kurallar sistemidir.

Yasa: Bireylerin ilişkilerini ve davranışlarını düzenleyen yazılı kurallardır.

Ütopya: Gerçekleşmesi mümkün olmayan hayali devlet ve toplum tasarımıdır.

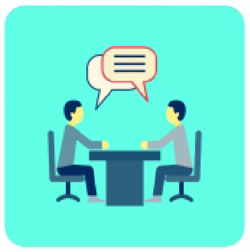

DİN FELSEFESİ

Felsefenin din hakkında düşünme ve akla dayalı açıklamalar yaptığı alanıdır.

Tanrı'nın Varlığı Hakkındaki Bazı Görüşler:

Teizm: Evrenin yaratıcısının Tanrı olduğunu ve Tanrı'nın doğrudan ya da dolaylı müdahale ederek dini oluşturduğunu belirtir.

Deizm: Tanrı'nın evreni yarattıktan sonra ona müdahale etmediği görüşüdür.

Ateizm: Tanrı'nın varlığını kabul etmeyen görüştür.

Agnostisizm: Tanrı'nın varlığı veya yokluğunun bilinemeyeceği görüşüdür.

Politeizm: Birden çok Tanrı olduğunu ileri süren görüştür.

BİLİM FELSEFESİ

Bilim ile felsefenin varlığa bakışları farklıdır. Her bilim dalı varlığı kendi alanına göre ele alırken, felsefe bir bütün olarak “varlık” konusuna yönelir.

Bilimler, varlığın var olup olmadığını tartışmaz. Ancak felsefe, “Varlık var mıdır?” sorusunu sorar. Matematik ve mantık hariç bilimler somut ve olgusal alanı ele alır. Felsefe ise olgusal, olgusal olmayan, somut ve soyut tüm varlık alanı ile ilgilidir.

Bilimler, deney gözlem aracılığı ile tekrarlanabilen genel bilgilere ulaşmaya çalışır. Felsefe ise akıl yürütme, görüş oluşturma ve temellendirme yoluyla bilgiye ulaşmaya çalışır.

BİL-BUL-ÇÖZ

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

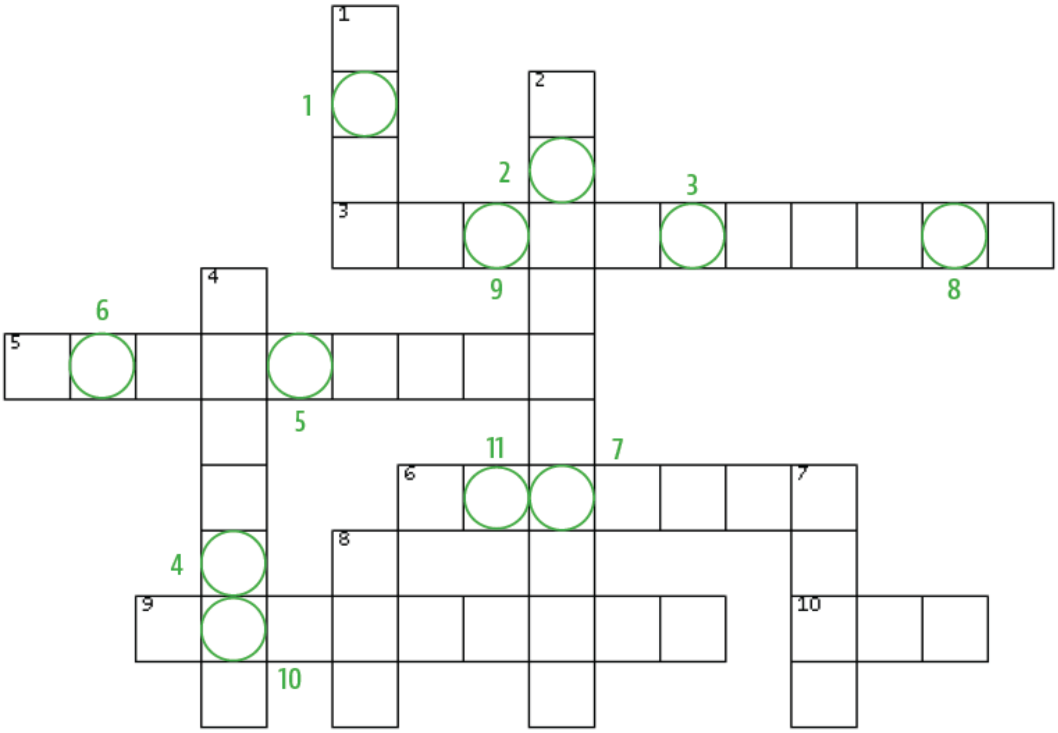

SOLDAN SAĞA

3. Ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilebilen eylemlerimizdir.
5. Birden fazla Tanrı olduğunu kabul eden yaklaşım
6. Her tür güzeli konu edinen alan
9. Fizik ötesi
10. Bütün varlıkların, değişimlerin, oluşumların temelinde olan ancak kendisi başka bir şey tarafından meydana getirilmemiş olandır.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bireylerin ilişkilerini ve davranışlarını düzenleyen yazılı kurallardır.
2. Pratikte işe yarayan bilginin doğru olduğunu savunan yaklaşım
4. Bir toplumu yönetmek, idare etmek
7. Bireylerden ahlaki olarak yapılmaması beklenen, onaylanmayan davranışlardır.
8. Hukukun bireylere tanıdığı yetkidir.

ANAHTAR KELİME

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

KELİME AVI

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz. Numaralı kutulardaki harflerden anahtar kelimelere ulaşınız.

1.	Düşünür	**FOOZFİL**	□□□□□□□	2
2.	Eski Yunanca felsefe kelimesi	**İİSPHPALHOO**	□□□□□□□□□□□	5
3.	Özne ile nesne arasında kurulan bağdan doğan ürün	**İGİBL**	□□□□□	
4.	Sophia	**KLLİEİBG**	□□□□□□□□	
5.	Soru sorarak gerçeğe ulaşma çabası	**SLORUAAGM**	□□□□□□□□□	1 6 7 4
6.	Fizik ötesi	**İZTKFEİMA**	□□□□□□□□□	8
7.	Bilgi felsefesi	**LİPOJMOTEESİ**	□□□□□□□□□□□□	
8.	Varlık felsefesi	**OOİJLNTO**	□□□□□□□□	
9.	Varlığın ana maddesi	**AEHKR**	□□□□□	3
10.	Felsefe tarihinde ilk filozof kabul edilen düşünür	**HSETAL**	□□□□□□	9
11.	Felsefe terimini ilk kullanan düşünür	**SRGAPHTOYA**	□□□□□□□□□□	
12.	Süje	**ENZÖ**	□□□□	

ANAHTAR KELİME

□ □ □ □   □ □ □ □ □

1 2 3 4   5 6 7 8 9

EŞLEŞTİRME

Kutucukların içindeki açıklamaları sayfanın sağ tarafındaki boşluğa yazınız.

1	Bireylerden ahlaki olarak yapılması beklenen, onaylanan davranışlardır.	A	Devlet
2	Bireyin kendi iradesiyle ve aklını kullanarak, bilinçli olarak davranışlarını seçebilme serbestliğidir.	B	İrade
3	İnsanın doğası gereği sahip olduğu isteklerinin karşısında karar verebilme yetisidir.	C	Toplum
4	Bir insanın özgür iradesiyle yaptığı davranışlarının sonuçlarını üstlenebilmesidir.	Ç	İyi
5	Evrenin Tanrı tarafından yaratıldığını ve Tanrı'nın evrendeki düzene doğrudan ya da dolaylı müdahale ederek din oluşturduğunu savunan yaklaşımdır.	D	Özgürlük
6	Temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir araya gelmiş, ortak bir kültürü paylaşan insanların oluşturduğu topluluktur.	E	Sorumluluk
7	Toplum üzerinde yönetim ve denetim gücüne sahip siyasi örgütlenme biçimidir.	F	Teizm

FİLOZOFLARIN DÜNYASI

1 Thales	2 Mevlânâ	3 A.Camus	4 F. Kafka
5 Kopernik	6 Herakleitos	7 Yûnus Emre	8 Galileo
9 Hacı Bektâş Velî	10 Aristoteles	11 Descartes	12 Aşık Veysel

1. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Anadolu'da yaşamış Antik Çağ filozoflarıdır?

....

2. Yukarıdakilerden hangisi "Düşünüyorum o hâlde varım." sözüyle de bilinen, analitik geometrinin kurucusu olan filozoftur?

....

3. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri tarihe damgasını vurmuş ve felsefeye önemli katkıları olmuş bilim insanlarıdır?

....

4. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri görüşleri ahlak felsefesinde büyük öneme sahip olan tasavvuf düşünürleridir?

....

5. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangilerinin edebî üsluba sahip felsefi içerikli eserleri vardır?

....

6- Yukarıdakilerden hangisi ilk canlı sınıflamasını yapan ve mantık biliminin kurucusu olarak kabul edilen düşünürdür?

....

BOŞLUK DOLDURMA

Aşağıdaki kelimeleri, verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yazınız.

Pythagoras	Etik	Bilgi	Thales
Filozof	Bilgelik sevgisi	Doğruluk	Siyaset
	Antik Yunan	Töz	

1. Felsefe kelime anlamı olarak .... anlamına gelir.
2. Felsefi düşünce, ... da sistematik bir hâle gelmiştir.
3. Dünyaya sorgulayıcı bir gözle bakabilen, akla dayalı sorular sorup cevap arayan, düşüncelerini sistemli bir biçimde ortaya koyan kişilere .... adı verilir.
4. Felsefe terimini ilk kullanan düşünür .... dur.
5. İlk neden sorununu ortaya koyan, evrenin ana maddesinin ne olduğunu ilk soran ve buna akla dayalı sistemli bir yanıt veren ilk düşünür .... tir.
6. Ahlak felsefesi diğer adıyla .... felsefenin ahlakla ilgilenen, ahlaki ilkeler üzerine düşünceler yürüten dalıdır.
7. Düşünme sonucunda elde edilen ürünlere .... adı verilir.
8. .... yargıların ya da bilginin gerçeğe uygunluğu ile ilgili bir kavramdır.

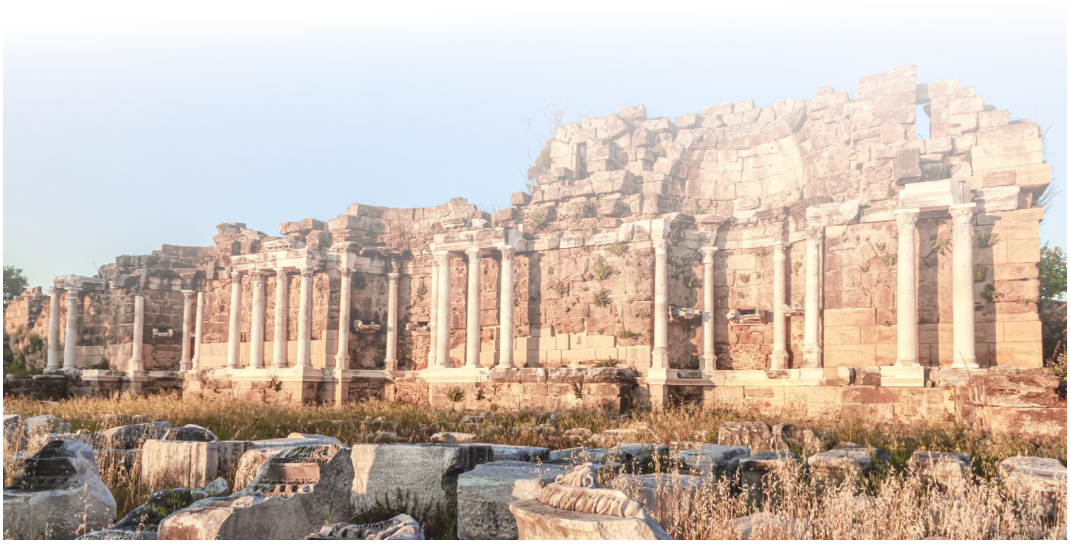

Milet Antik Kenti Didim/Aydın

ETİK İKİLEM

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

“ETİK İKİLEM”

Felsefede etik ikilemler arasında olan Philippa Foot’un 1967 yılında geliştirdiği versiyonuyla “Tramvay Sorunu”, hem ahlaki davranışın açıklanması hem de başka ikilemlerin geliştirilmesi ve pratik hayata çözüm önerileri sunulması bakımından dikkat çekicidir. İkilem genel olarak şöyledir: Şekilde de görüldüğü gibi bir tramvay raylara bağlanmış beş kişinin üstüne doğru gitmektedir. Bir yoldan bir yola geçilmesine yarayan makas kolunun yanındasınız. Kola dokunduğunuzda tramvay öteki yola geçecek. Tam o sırada o yolda raylara bağlanmış bir kişinin olduğunu fark ettiniz. Bir seçimde bulunmak zorundasınız. Ya hiçbir şey yapamayacaksınız ve tramvay beş kişiyi öldürecek ya da makas koluna dokunacaksınız, tramvay öteki yola sapacak ve bir kişiyi öldürecek. Ne yapardınız? Diğer bir deyişle etik olarak yapılması gereken doğru davranış hangisidir?

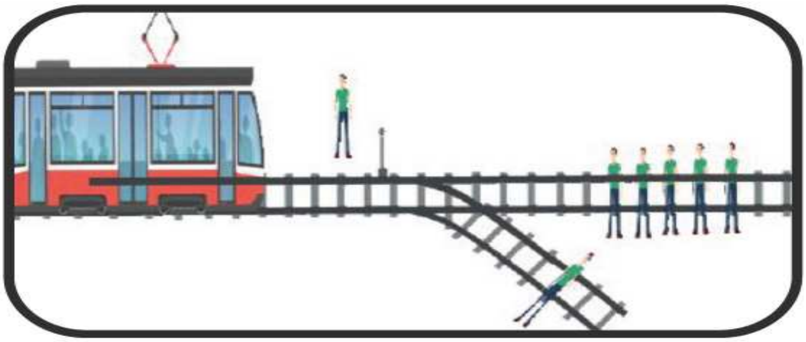

1. Tramvay sorunu hangi ahlak görüşünü desteklemek için tasarlanmış olabilir? Görüşünüzü gerçek hayatta yaşanabilecek bir olay üzerinden açıklayınız.

....

....

....

....

2. Makas kolunun yanında bulunan kişinin beş kişi yerine bir kişiyi tercih ettiğini ve o kişiyle de arasında düşmanlık olduğunu düşünelim. Bu koşullarda yapmış olduğu seçimin etik olup olmadığını değerlendiriniz.

....

....

....

....

FELSEFE TABU

Aşağıda yer alan anahtar kelimeyi, yasak kelimeleri kullanmadan açıklayınız. Kelimeyle ilgili felsefi soru ya da sorular oluşturunuz.

Anahtar Kelime: **SİYASET**

YASAK KELİMELER
- Yönetmek
- İktidar
- Toplum

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime: **HAK**

YASAK KELİMELER
- Hukuk
- Adalet
- Yetki

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime: **SANAT FELSEFESİ**

YASAK KELİMELER
- Estetik
- Güzel
- Duygu

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

DOĞRUYA DOĞRU
BİLGİ FELSEFESİ

Aşağıda “Bilgi Felsefesi” ile ilgili Doğru (D) / Yanlış (Y) önermeleri içeren tanılayıcı dallanmış ağaç verilmiştir. Verilen önermenin doğru olduğunu düşünüyorsanız (D) seçeneğini, yanlış olduğunu düşünüyorsanız (Y) seçeneğini seçmeniz gerekmektedir. İlk önermeden başlayarak yapacağınız Doğru (D) / Yanlış (Y) seçimleriyle, sekiz farklı çıkış noktasından birine ulaşabileceksiniz.

Çıkışlara ulaşana kadar her bir uygun seçime “Doğru (D) veya Yanlış (Y)” 1 puan verilecektir.

Alabileceğiniz en yüksek puan 3’tür.

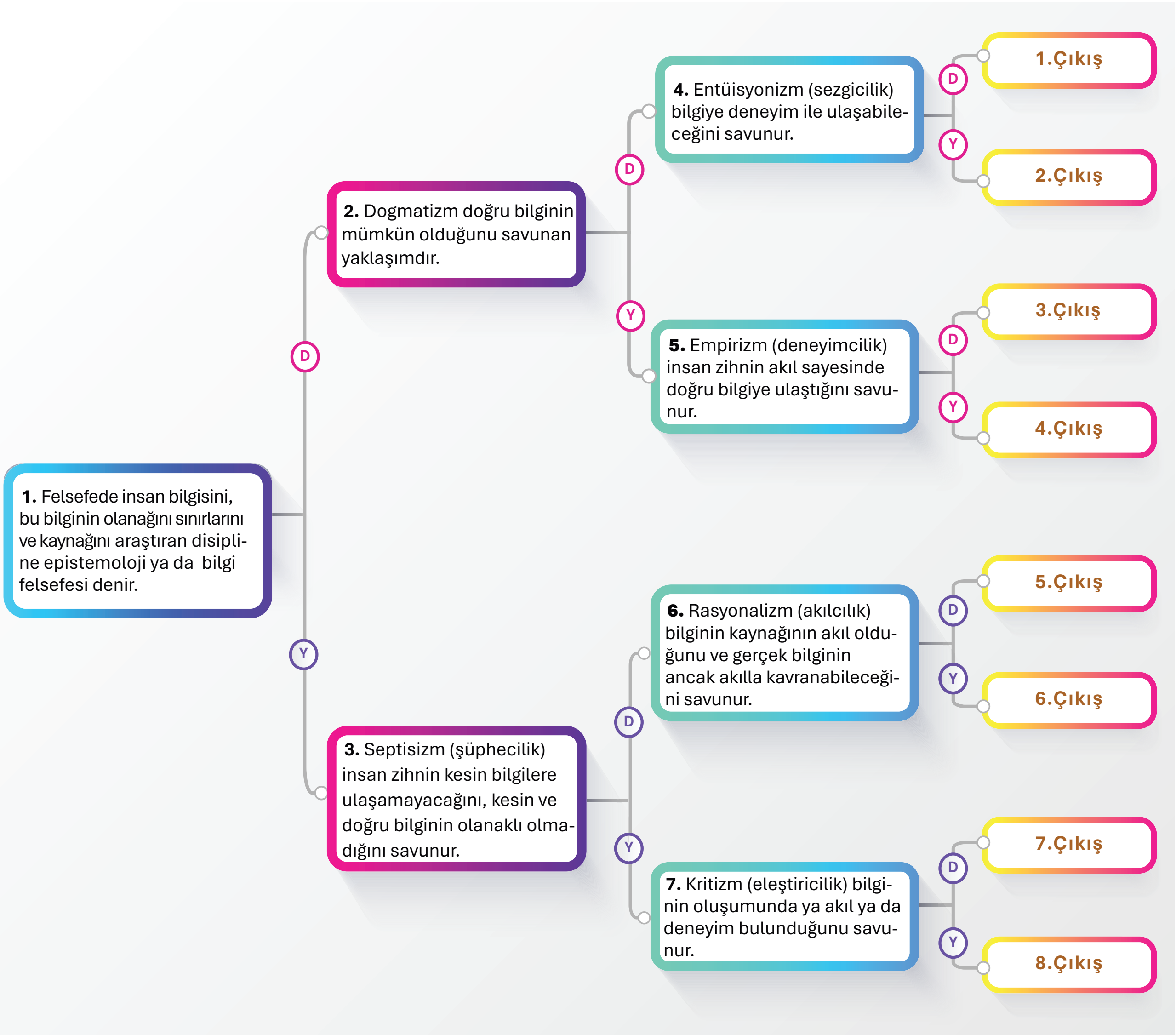

DÜŞÜNCE DENEYLERİ

Gyges'in Yüzüğü

Platon, Devlet adlı eserinde Glaukon'un ağzından şöyle bir efsane aktarır: Gyges, Lydia kralının hizmetinde bir çobanmış, günün birinde bir sığınak ve bir deprem yüzünden yer çatlamış, hayvanların otladığı yerde derin bir yarık açılmış. Bunu görünce, şaşakalan çoban, yarığın içine inmiş ve orada görülmedik birçok güzel şeyler arasında, içi oyuk, üstü delik deşik, tunçtan bir at görmüş. Eğilip içine bakmış atın, insan boyundan büyük bir ölü görmüş; ölünün parmağındaki altın yüzükten başka bir şeyi yokmuş. Bu yüzüğü alıp yukarı çıkmış. Çobanlar, her ayın sonunda olduğu gibi, krala hesap vermek için toplandıklarında, Gyges toplantıya parmağında yüzükle gelmiş. Otururlarken yüzüğün taşını farkına varmadan avucunun içine çevirmiş. Bunu yapar yapmaz da yanında oturanlar kendisini görmez olmuşlar, nereye gitti diye soruşturmaya başlamışlar. Şaşakalmış herkes. Yüzükle oynarken taşı çevirince gene göze görünür olmuş. Böylece Gyges, bakmış ki yüzüğün taşını içeri çevirince görünmez oluyor, düzeltince görünüyor. Bunun üzerine saraya girenlerin arasına katılmanın yolunu bulmuş. Kralın karısının yardımıyla kralı öldürüp yerine geçmiş.

Glaukon, bu efsaneden yola çıkarak doğru ve eğri iki insana böyle bir yüzükle dilediklerini yapma imkânı verildiğinde neler yapacakları konusunda spekülasyonda bulunur. Ona göre yüzüğün sağladığı görünmezlik sayesinde dilediğini yapma imkânına kavuşan kişi doğruluktan ayrılacaktır. Çünkü kendinde olandan fazlasını istemek, bunu bir şey sayıp peşine düşmek insan doğasında bulunur. İnsanı günlük hayatında bunu yapmaktan alıkoyan şeyse kanundur. Kişiyi görünmez kılabilen yüzük ile kanunların yaptırım gücünden kurtulan doğru insan, tıpkı eğri insan gibi istediği şeyleri korkmadan alacak, canının istediği kişileri öldürecek, kimi isterse hapisten çıkaracaktır. Görünmezlik imkânına kavuşan hiç kimse doğruluğa bağlı kalacak, başkalarının malına el sürmeyecek kadar dirayetli olamaz. Bu durum, insanın kendi isteğiyle değil de zorla doğru olduğunu göstermektedir.

[Diş, S.,B. (2021). "Gyges'in Yüzüğü ve Bentham'ın Panaptikonu Bağlamında Görünürlüğün Kötülük ile İlişkisine Dair Bir Soruşturma" Beytulhikme Int J Phil 11 (1) Doi: 10.18491/beytulhikme. 1603 Research Article: 155-172. 08.02.2022 tarihinde https://www.researchgate.net adresinden erişildi].

1. Bu metinden yola çıkarak insanların doğuştan iyi mi kötü mü oldukları konusunda neler söylenebilir? Siz de, metnin iddiasını destekleyip desteklemediğinizi gerekçelerinizle belirtiniz.

   ....

   ....

2. Bu durumda sizce aynı toplumda aynı kurallara, kanunlara bağlı insanlar neden aynı şekilde iyi ya da kötü değildirler?

   Aynı ülke vatandaşları arasında hem suçluların hem de karşılıksız iyilik yapma çabasında olan toplum gönüllülerinin olması durumu nasıl açıklanabilir?

   ....

   ....

3. Doğru yoldan gitmek bir seçim midir yoksa zorunluluklardan doğan bir yaptırımın sonucu mudur?

   ....

   ....

4. Metinde iddia edildiği gibi, başkasının hakkını gasp etmek, başka insanların yaşamına saygı duymamak, haklıyı haksızı ayırmamak birini gerçekten mutlu edebilir mi? Sizce de insan kötü olmayı seçer mi?

   ....

   ....

5. Bireylere doğru yolu gösterecek içsel ve dışsal mekanizmalar olabilir mi? Cevabınız evetse bu mekanizmalar nelerdir?

   Cevabınız hayırsa gerekçeleri ile açıklayınız.

   ....

   ....

FELSEFİ SORULAR

Verilen kavramları temsil eden harfleri ilgili olduğu 'felsefi soru'nun yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

1	İnsan, seçimlerinde bağımsız mıdır?	Devlet	A
2	Refleksiyon nedir?	Ahlak	B
3	Kişi yaptığı davranıştan dolayı ahlaken sorumlu mudur?	Dil	C
4	Sanatta beğeni kişiye göre değişir mi?	Düşünme	Ç
5	Hukuk önünde herkesin eşit olması sağlanabilir mi?	Varlık	D
6	Evrenin var oluş amacı nedir?	Sorumluluk	E
7	En iyi yönetim biçimi nedir?	Gerçeklik	F
8	Neyi bilebiliriz?	Özgürlük	G
9	Düşüncelerimizi bir başkasına aktarmamız mümkün mü?	Adalet	H
10	'Doğru yargı', 'doğru tümce', 'doğru ifade (önerme)'nin anlamı nedir?	Doğruluk	I
11	Gerçeklik göreceli midir?	Bilgi	İ
12	Erdemli yaşam mümkün müdür?	Güzellik	J

CEVAP ANAHTARI

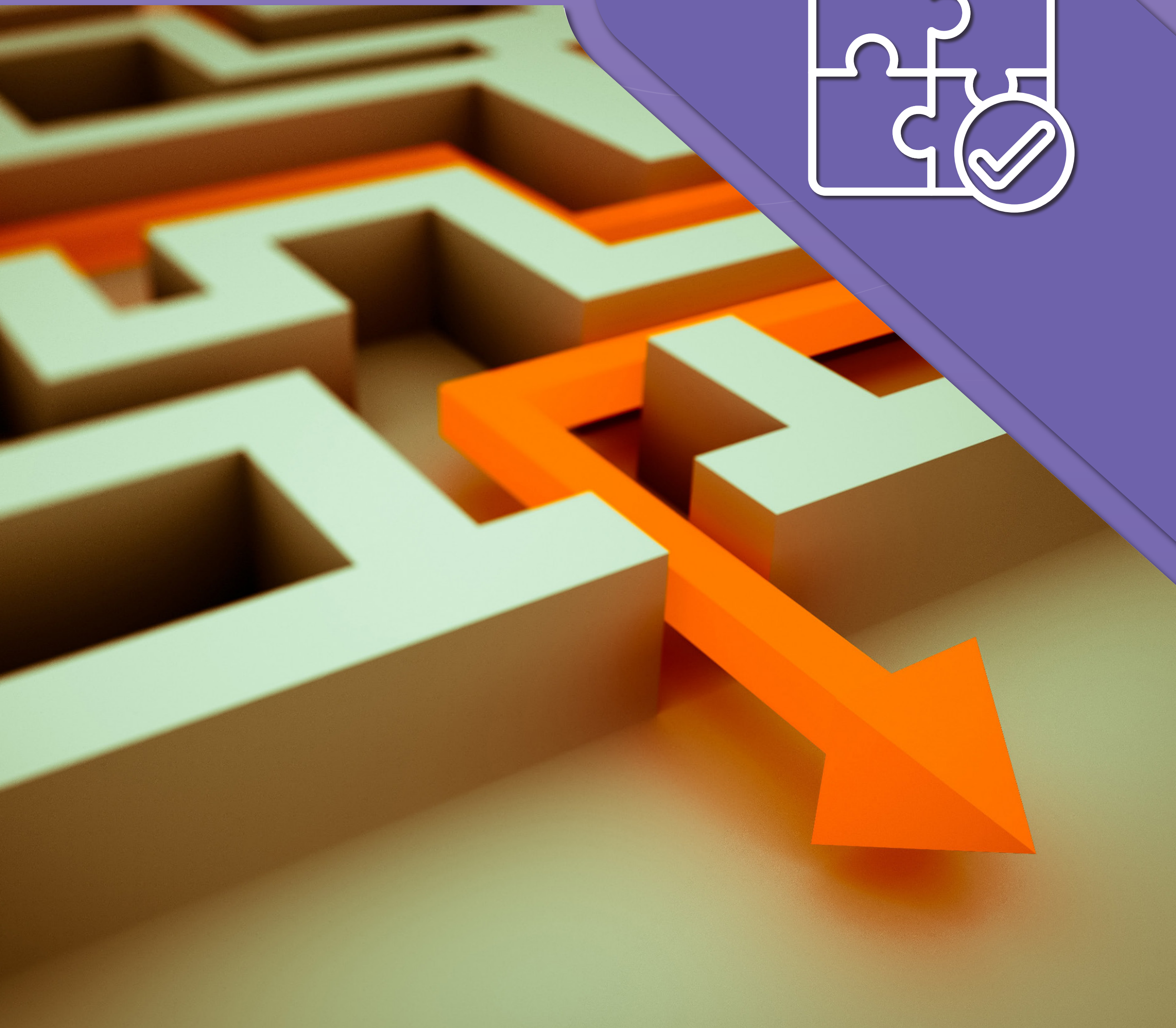

CEVAP ANAHTARI

BİL-BUL-ÇÖZ

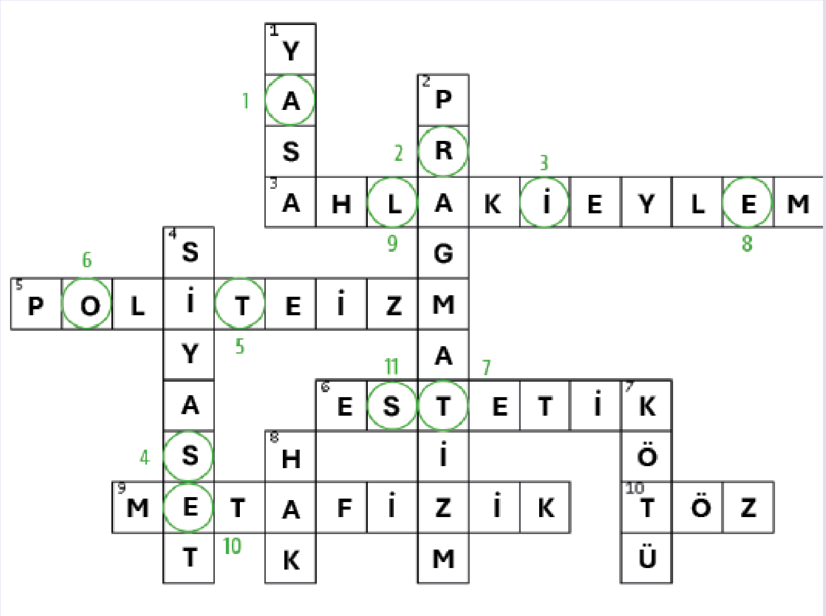

Anahtar Kelime: ARİSTOTELES

KELİME AVI

FOOZFİL	FİLOZOF
İİSPHPALHOO	PHİLOSOPHİA
İGİBL	BİLGİ
KLLİEİBG	BİLGELİK
SLORUAAGM	SORGULAMA
İZTKFEİMA	METAFİZİK
LİPOJMOTEESİ	EPİSTEMOLOJİ
OOİJLNTO	ONTOLOJİ
AEHKR	ARKHE
HSETAL	THALES
SRGAPHTOYA	PYTHAGORAS
ENZÖ	ÖZNE

Anahtar Kelime: SORU SORMA

EŞLEŞTİRME

1. Ç 2. D 3. B 4. E 5. F 6. C 7. A

FİLOZOFLARIN DÜNYASI

1.	2.	3.	4.	5.	6.
1, 6, 10	11	5, 8	2, 7, 9	2, 3, 4, 7, 12	10

BOŞLUK DOLDURMA

1. Bilgelik sevgisi
2. Antik Yunan
3. Filozof
4. Pythagoras
5. Thales
6. Etik
7. Bilgi
8. Doğruluk

"ETİK İKİLEM"

1. Felsefede "iyi" ve "kötü" davranışı sonuçlarına göre değerlendirenler (faydacı filozoflar) beş kişinin ölmesindense bir kişinin ölmesini ahlaklı görürler. Tramvay sorunu bu anlayışı temellendirmek için tasarlanmıştır. Birçok insanın ölmemesi için uçağı tenha bir yere düşüren pilotun etik davrandığı söylenebilir.
2. Pragmatik anlayış savunulduğunda söz konusu davranış etik olarak nitelendirilebilir. Sonuçta beş kişiyi kurtarmıştır. Ancak ölümüne neden olduğu kişiyle arasında düşmanlık olması pragmatik anlayışın değerlendirmesini gölgede bırakır. Pragmatik anlayışa "Eğer düşmanlık yerine sevgi söz konusu olsaydı ne yapılması gerekirdi?" sorusu yöneltilebilir. Davranışta görelilik olması sorun yaratmaktadır. Dolayısıyla burada başka bir felsefe görüşü öne çıkar. Kant'a göre davranışın sonucuna değil davranışı yapanın niyetine bakmak gerekir.

DOĞRUYA DOĞRU

DOĞRU CEVAP 2. ÇIKIŞ

DÜŞÜNCE DENEYLERİ

1. Metin, insanların doğuştan kötü olduğu iddiasını taşımaktadır. Metinde bu iddia –görünmezlik yüzüğü metaforu ile-kanunun, yaptırımın olmadığı yerde insanların doğru kalamayacağı örnekleriyle desteklenmiştir. Sizin de, bu fikre katılıyorsanız insanların doğuştan kötüye eğilimli olduğunu; katılmıyorsanız insanların doğuştan iyiye eğilimli olduğunu kendi örnek ve argümanlarınızla açıklamanız beklenmektedir.
2. İnsanların seçimlerini neye göre yapmış olabilecekleri konusunda bir görüş geliştirmeniz beklenmektedir. Örneğin herkesin doğuştan iyiye ya da kötüye eğilimli olmadığını, içine doğduğu ortamın bu seçimlerde katkısı olduğunu savunabilirsiniz. Ya da kimilerinin kanuni yaptırımlardan kaçabileceğini düşündüğü için suç işlediğini kimilerinin ise yaptırımlardan korktuğu için kötüyü seçmeye cesareti olamadığını savunabilirsiniz.
3. Bireyler kendileri dışında var olan belirlenmişliklerden dolayı mı iyiyi yapmayı tercih ederler yoksa davranışlarını belirleyen içlerindeki adalet terazisi midir? Bu iki ifadeden hangisinin davranışları belirlediğini düşünüyorsanız, sebeplerini belirtmeniz beklenmektedir.
4. İnsanların bu seçimleri neden ve nasıl yapıyor olabileceklerine dair fikir üretmeniz beklenmektedir. Örneğin, kötü olmayı seçer derseniz bunu başkalarının mutsuzluğundan keyif aldığı için, en güçlü olmak istediği için, daha önce kendisi haksızlığa uğradığı için vb. gibi gerekçelere dayandırabilirsiniz. Ya da kimsenin kötü olmayı seçmediğini, kendi çıkarını korumak için istemeden diğer insanlara zarar verdiğini, zarar verdiğinin farkında olmadığını ya da kötü insanların zarar görmesini sağlamak için böyle seçimler yaptığını savunabilirsiniz.
5. Cevabınız evetse içsel ve dışsal mekanizmaların neler olabileceğini örneklendirmeniz beklenmektedir. Mesela içsel mekanizma insanın vicdanı; dışsal mekanizma ise hukuk kuralları olabilir. Cevabınız hayır ise bu mekanizmaları hangi gerekçeyle reddettiğinizi, örneğin kişinin çıkarına engel olacağı, dilediğini yapmasının önüne geçebileceği için vb. belirtiniz

FELSEFİ SORULAR

1. G	2. Ç	3. E	4. J	5. H	6. D	7. A	8. İ	9. C	10. I
11. F	12. B								

ogmmateryal.eba.gov.tr

OGM MATERYAL